

Αξιοποίηση εποπτικού υλικού από το
διαδίκτυο

Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου
*Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα
κατά τον Μεσοπόλεμο*

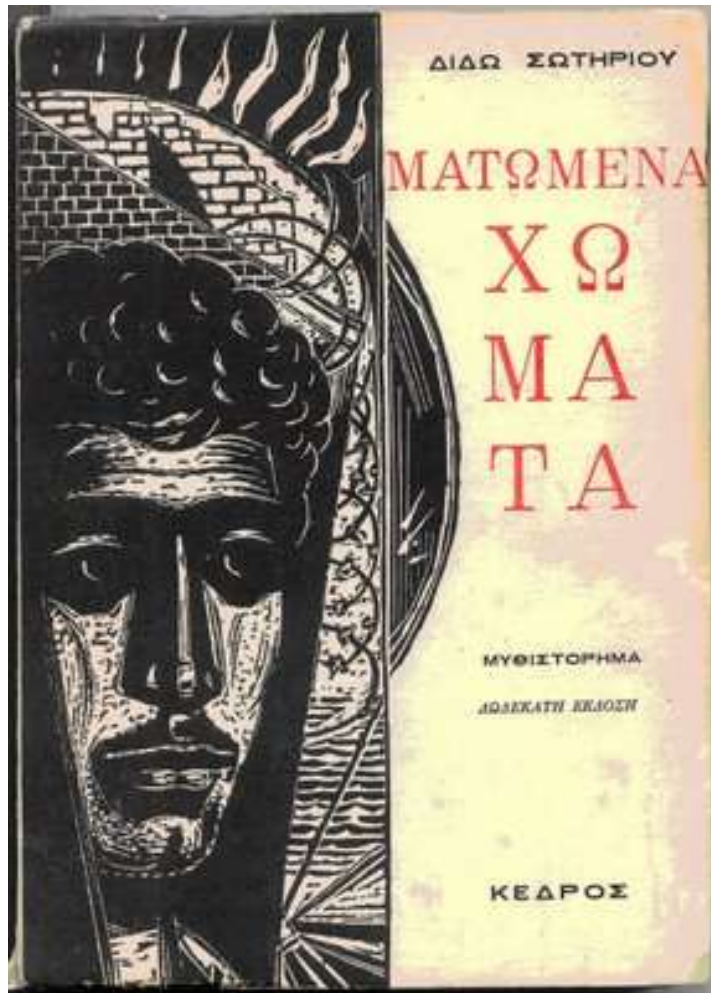
Επιμέλεια: Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλολόγος

Μνήμη Μικρασίας...

<http://www.de.sch.gr/mikrasia/logotypo.htm>

“Πάλι τα ίδια και τα ίδια, θα μου πεις, φίλε.
Όμως τη σκέψη του πρόσφυγα τη σκέψη του αιχμάλωτου
τη σκέψη
του ανθρώπου σαν κατάντησε κι αυτόςπραμάτεια
δοκίμασε να την αλλάξεις, δεν μπορείς.”

*(Τελευταίος σταθμός, Γ. Σεφέρης,
ένας Μικρασιάτης πρόσφυγας)*

- “Καρσί, στα μικρασιάτικα παράλια, αναβοσβήνουνε φωσάκια, αναβοσβήνουνε μάτια. Καρσί, αφήσαμε συγυρισμένα σπίτια, κλειδωμένες σερμαγιές, στεφάνια στο κονοστάσι, προγόνους στα κοιμητήρια. Αφήσαμε παιδιά και γονιούς κι αδέρφια. Νεκροί άταφοι. Ζωντανοί δίχως σπίτια. Βρυκολακισμένα όνειρα. Εκεί. Καρσί ήταν ίσαμε χτες η πατρίδα μας!”

(Ματωμένα Χώματα,
Διδώ Σωτηρίου)

Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο

- **Αφόρμηση:** ακρόαση του τραγουδιού *Μάνα μου Ελλάς* (στίχοι Νίκου Γκάτσου, μουσική Σταύρου Ξαρχάκου, από την ταινία του Κώστα Φέρρη *Ρεμπέτικο*)

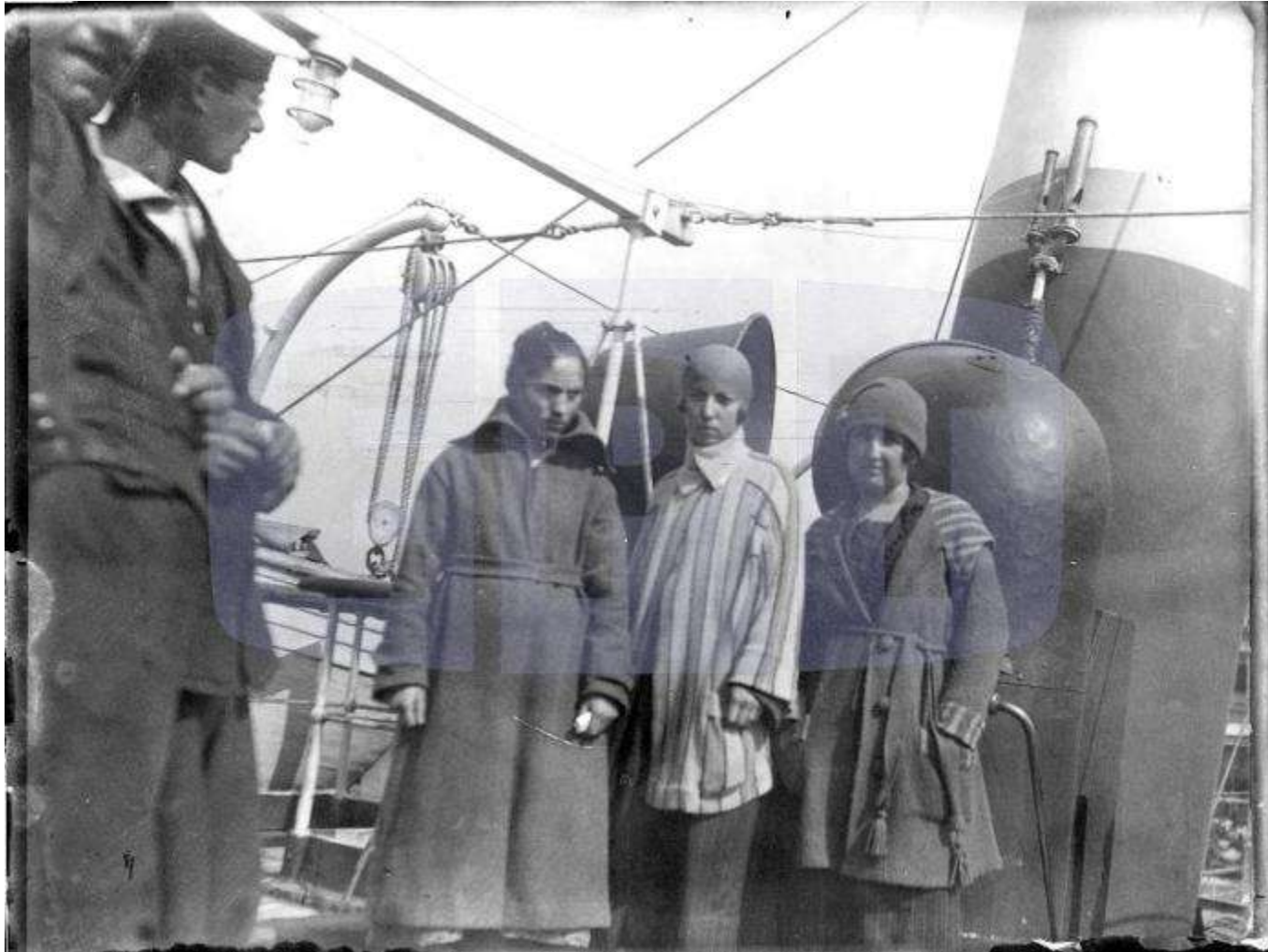
- ***rembetiko Mana Mou Ellas (4:16)***, από την ιστοσελίδα <http://www.youtube.com> (<http://www.youtube.com/watch?v=k8nLLqMibc8>)

Παλιές φωτογραφίες, απομεινάρια μιας ζωής ρημαγμένης...

Φωτογραφικό υλικό από τη συλλογή του Πέτρου Πουλίδη (βλ. στις διαφάνειες 6-19, ως ενδεικτική επιλογή, το υλικό που έχει αντληθεί από την πηγή αυτή)

{Οπτικοακουστικό Αρχείο της ΕΡΤ > Φωτογραφικό Αρχείο > Συλλογή: Πέτρου Πουλίδη > Κατηγορία: Πρόσφυγες > Αναζήτηση}

<http://www.ert-archives.gr>

- Η επιστροφή των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Προσφυγοπούλες στο κατάστρωμα πλοίου εν πλω προς τον Πειραιά.

- Αθήνα. Η άφιξη των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Πρόσφυγες συγκεντρωμένοι σε προαύλιο χώρο. Σύμφωνα με σημείωση η φωτογραφία είναι από την περιοχή της Νέας Ιωνίας.

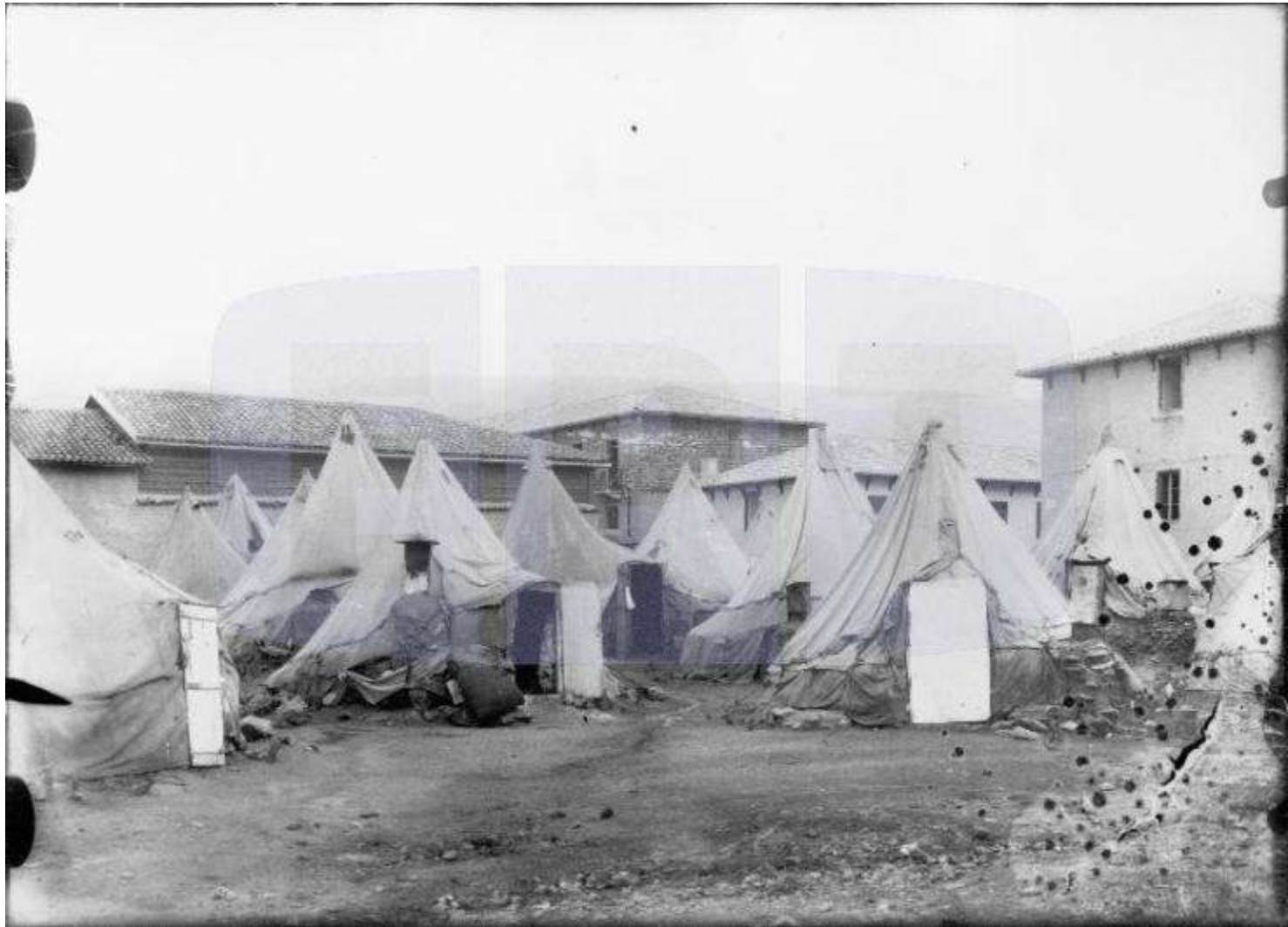

- Αθήνα. Πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία, κυρίως ορφανά παιδιά, στο χώρο έξω από τα παλαιά ανάκτορα (σημερινή Βουλή). Πτέρυγες του κτηρίου είχαν παραχωρηθεί για την προσωρινή εγκατάσταση των προσφύγων και ειδικά των ορφανών.

- **Αθήνα. Νεαρά προσφυγόπαιδα από τη Μικρά Ασία στον προαύλιο χώρο των παλαιών ανακτόρων.**

- **Αθήνα. Περιοχή Παγκρατίου. Σκηνές τοποθετημένες για την προσωρινή εγκατάσταση των προσφύγων.**

- Η εγκατάσταση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία στην Αθήνα. 2 φωτογραφίες: α) Αθήνα. Οικογένεια προσφύγων σε πρόχειρο κατάλυμα, β) Αθήνα. Προσωρινή εγκατάσταση των προσφύγων μέσα σε βαγόني τρένου.

- Αθήνα.
Η εγκατάσταση των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Ηλικιωμένη γυναίκα μαζί με νεαρό αγόρι έξω από παράγκα. Διακρίνεται η υπαίθρια αυτοσχέδια κουζίνα έξω από το κτήριο.

- Αθήνα. Χαυτεία. Πρόσφυγες καθισμένοι έξω από το κατάστημα α/φοί Λαμπρόπουλοι περιμένοντας να πραγματοποιηθεί η διανομή συσσιτίου. Πολίτες κρατούν στα χέρια τους πιάτα με φαγητό και ψωμί. Πλήθος κόσμου είναι συγκεντρωμένο.

- Αθήνα. Μέλη της αμερικανικής οργάνωσης περίθαλψης προσφύγων από τη Μικρά Ασία, *Near East Relief*, σε αναμνηστική φωτογραφία στην κεντρική είσοδο των παλαιών ανακτόρων.

- Αθήνα. Ο Υπουργός Περιθάλψεως Απ. Δοξιάδης, ο Δήμαρχος Αθηναίων Σπ. Πάτσης και μέλη της επιτροπής αποκατάστασης προσφύγων σε αναμνηστική φωτογραφία σε υπαίθριο χώρο.

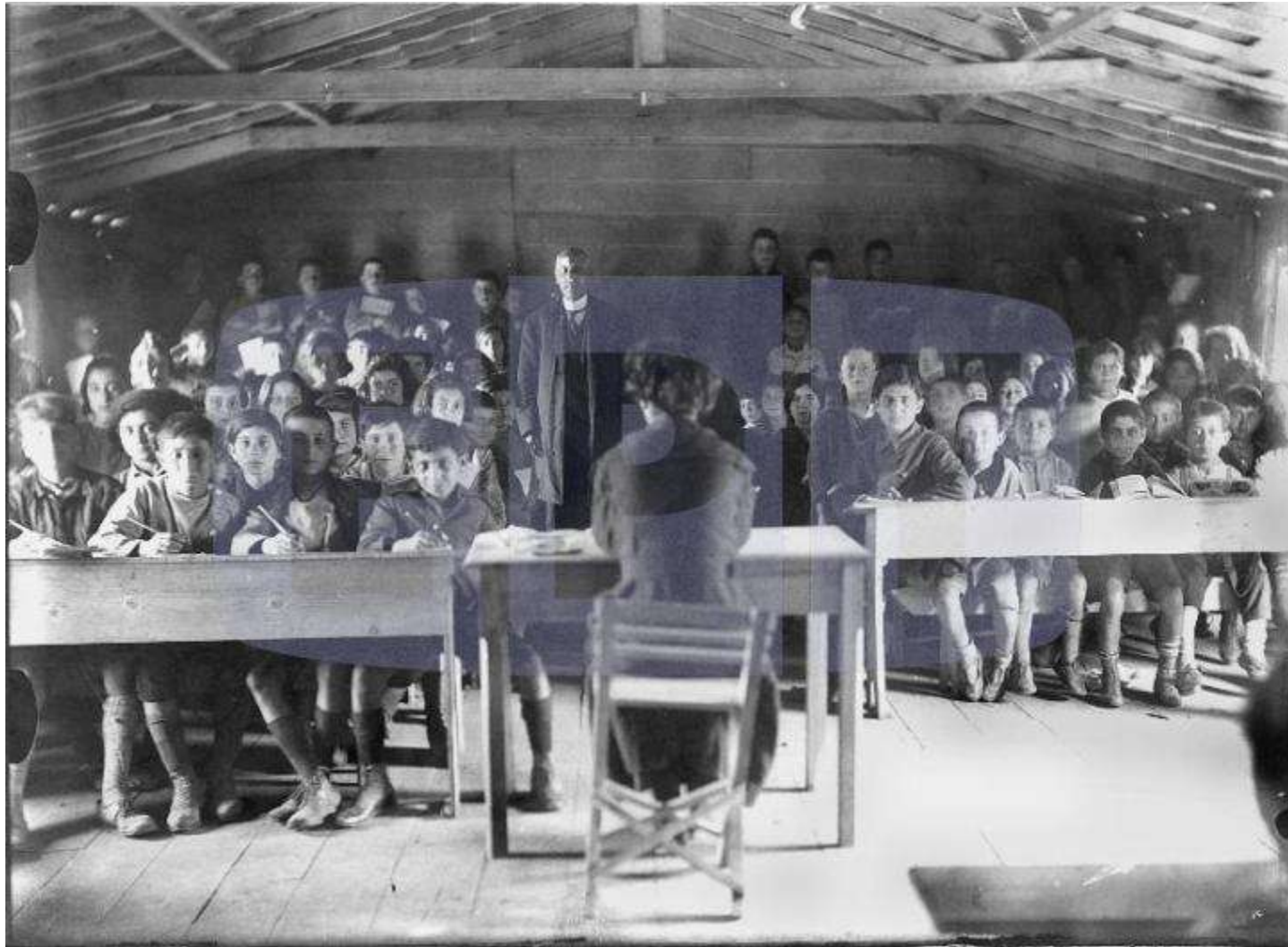

- Αθήνα. Στιγμιότυπο πιθανόν κατά τη διάρκεια γιορτής, που οργάνωσε η επιτροπή αποκατάστασης των προσφύγων από τη Μικρά Ασία. Προσφυγόπουλα με στολή ευζώνων συγκεντρωμένα στην κεντρική είσοδο των παλαιών ανακτόρων παρακολουθούν.

- Αθήνα. Εορταστική εκδήλωση για τους πρόσφυγες στο αίθριο του Ζαππείου μεγάρου. Ο Ελ. Βενιζέλος, Α. Δοξιάδης και ο πρόεδρος της επιτροπής αποκατάστασης προσφύγων Η. Morgenthau σε αναμνηστική φωτογραφία ανάμεσα σε ορφανά προσφυγόπουλα.

- **Αθήνα. Προσφυγικό σχολείο στο Βύρωνα-Παγκράτι. Προσφυγόπαιδα την ώρα του μαθήματος.**

- Αθήνα. Προσφυγοπούλες υφαίνουν χαλί.

Μικρασία 1922 - Κύπρος 1974...

- “Ό,τι αγάπησα χάθηκε μαζί με τα σπίτια που ήταν καινούργια το περασμένο καλοκαίρι και γκρέμισαν με τον αγέρα του φθινοπώρου”.

(Μυθιστόρημα, Γ. Σεφέρης)

Κύπρος 1974, πρόσφυγας στην ίδια σου την πατρίδα...

ΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ...

Κύπρος 1974, στο δρόμο της προσφυγιάς...

*Πρώτα βήματα στη ζωή, πρόσφυγες.
First steps in life, as refugees.*

<http://www.agrino.org>

Κύπρος 1974, Χριστούγεννα στην προσφυγιά...

1974

*Χριστούγεννα στην προσφυγιά.
Christmas in a refugee camp.*

<http://www.agrino.org>

Κύπρος 1974, μάθημα σε προσφυγικό καταυλισμό, μέσα σε αντίσκηνο... “Και τώρα τι θα λέμε στα παιδιά;”

<http://www.agrino.org>

Επιπρόσθετες πηγές για το θέμα

- www.de.sch.gr/mikrasia, *Ελλάδα 1922: μια «κιβωτός προσφύγων»* (ένας ιστοχώρος με πλούσιο υλικό και μαρτυρίες αλλά και με διδακτικές δραστηριότητες, επιμ. Δημήτρη Ασβεστά)
- <http://www.ert-archives.gr>, *Οπτικοακουστικό Αρχείο της ΕΡΤ > Φωτογραφικό Αρχείο > Συλλογή: Πέτρου Πουλίδη > Κατηγορία: Πρόσφυγες > Αναζήτηση*. Επίσης, μπορεί να αναζητήσει κανείς στο *Ταινιοθήκη Τηλεόρασης* και να αναζητήσει με σχετικές λέξεις-κλειδιά (π.χ. αναζητώντας με τις λέξεις-κλειδιά *Μικρασιατική Καταστροφή* εμφανίζεται δεύτερο στη σειρά, στην πρώτη σελίδα των αποτελεσμάτων, το ντοκιμαντέρ με τίτλο «Από τη Μικρασία χαίρε»)
- <http://www.taxidifygis.org.cy>, *Ταξίδι φυγής* (διαδικτυακό διαδραστικό βιωματικό παιχνίδι, από την αντιπροσωπεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες)

Εμπαιδευτικά λογισμικά

- Το λογισμικό *Ιστορία της Νεότερης και Σύγχρονης Ελλάδας, 1821-2003*, παραγωγή: conceptum

{Γεγονότα > «Η θέση της Ελλάδας κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και η Μικρασιατική εκστρατεία» > «Ο Μικρασιατικός Πόλεμος (1918-1923)»}

- Το λογισμικό *Τοπική Ιστορία*, παραγωγή: Υ.Π.Ε.Π.Θ. – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

{Εγκατάσταση προσφυγικών πληθυσμών σε μια περιοχή, η περίπτωση της Καισαριανής}.

- Το λογισμικό διατίθεται δωρεάν σε συμπιεσμένη μορφή στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση:

<http://www.pi-schools.gr/software/gymnasio/>

Διδακτικά σενάρια

- Γιακουμάτου Τερέζα, “Η Σμύρνη καίγεται...”, στο Νικολαΐδου Σ. & Γιακουμάτου Τ., *Διαδίκτυο και Διδασκαλία - Ένας οδηγός για κάθε ενδιαφερόμενο και πολλές προτάσεις για τους φιλολόγους*, εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2001, σ. 356-363.
- Σακκά Βασιλική, Διδακτικό παράδειγμα για την ενότητα 44, *Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο* (Γ΄ Γυμνασίου), διαθέσιμο στο <http://www.moec.gov.cy> > Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης > Εκπαιδευτικό υλικό > Ιστορία για το Γυμνάσιο, <http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi>

Διδακτικά σενάρια...

- *Ιστορία - Διαδίκτυο, για Μέση Γενική Εκπαίδευση, επιμορφωτικό υποστηρικτικό υλικό για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2008 (βλ. αναπτυγμένη δραστηριότητα 13 «Το προσφυγικό ζήτημα στην Ελλάδα κατά τον Μεσοπόλεμο», σ. 189-222, συγγραφή Μαρία Παπαλεοντίου).*
  - Η πιο πάνω έκδοση διατίθεται και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα <http://www.e-epimorfosi.ac.cy> (e-υλικό > e-υλικό > download υλικό > αναζήτηση με βάση τις οδηγίες).
  - Για το συγκεκριμένο θέμα βλ. οδηγίες στη συνέχεια.

Ιστορία – Διαδίκτυο, εκδ. Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, 2008

- Οδηγίες αναζήτησης για το συγκεκριμένο θέμα:
  - Μετά τα αρχικά βήματα, δηλ. αναζήτηση στο <http://www.e-epimorfosi.ac.cy> > e-υλικό > e-υλικό > download υλικό, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να γράψει *Μικρασιατική Καταστροφή* στο πεδίο *Αναζήτηση με λέξεις-κλειδιά* και στη συνέχεια να κάνει κλικ στο *αναζήτηση*. Αφού εντοπίσει το αρχείο, μπορεί να πατήσει στο *περισσότερα* και ακολούθως στο *download* για να κατεβάσει το αρχείο. Τέλος, μπορεί να επιλέξει να αποθηκεύσει στον υπολογιστή του το αρχείο, που είναι σε μορφή zip, και να το ανοίξει με την εξής διαδικασία: επιλογή αρχείου > δεξί κλικ με το ποντίκι > extract here.